

COEN TEULINGS

Hoe jonger je verhuist, hoe groter het effect

Toegegeven, wetenschappelijk presentaties zijn soms slaapverwekkend. Afgelopen woensdag had ik daar echter geen enkele last van. Harvard-hoogleraar Raj Chetty hield in Cambridge de jaarlijkse Marshall Lecture. Zijn betoog hield mij nagelvast aan mijn stoel gekluisterd. Ik sta daarin niet alleen: binnenkort doet *The New York Times* uitgebreid verslag van zijn onderzoek. Wie voor een dubbeltje geboren wordt, wordt al nooit een kwartje. Een wereldwijde wijsheid, maar in Verenigde Staten nog sterker dan hier. Tot zo ver weinig nieuws. Chetty laat echter zien dat de kans op sociale mobiliteit fors verschilt, van staat tot staat, van de stad tot stad, zelfs binnen een stad, van wijk tot wijk. Langs de oevers van de Mississippi, waar vroeger de slavenplantages gevestigd waren, is de sociale mobiliteit nog steeds bedroevend laag. In San Francisco, de bakermat van menig internet start up, zijn de sociale scheidslijnen daarentegen flinterdun, lager dan in Nederland. Dubbeltjes worden daar moeiteloos een miljoentje (kwartjes vinden ze daar te min). Hier lopen onderzoekers tegen een kip-en-eiprobleem aan: is de achterstandswijk de oorzaak van lage sociale mobiliteit of veroorzaakt de lage sociale mobiliteit de achterstandswijk?

Uit Chettys onderzoek blijkt dat gemengde wijken veel meer kansen bieden

Wie zich de chique buurt niet meer kan veroorloven, belandt in het getto. Omgekeerd, wie het zich maar enigszins kan veroorloven verkast naar betere oorden. Tot nog toe hadden onderzoekers eigenlijk geen goede oplossing voor dit vraagstuk.

Chetty hanteert een nieuwe methode. Hij gebruikt een databestand met miljoenen mensen, gebaseerd op de Amerikaanse belastingadministratie. Dat bestand gaat inmiddels 21 jaar terug. Je kunt dus nu nagaan wat de gevolgen zijn van de verhuisbeslissing van je ouders toen jij nog maar negen jaar jong was voor jouw inkomen op 30-jarige leeftijd. Bijvoorbeeld de keuze om te verhuizen van de oevers van de Mississippi naar de stad van de Golden Gate Bridge. Daardoor nemen je kansen om hogerop te komen inderdaad fors toe, zo laten de data zien.

Zo'n analyse lost op zichzelf het kip-en-eiprobleem niet op. Ouders beslissen niet toevallig om de geboorteplaats van hun kinderen te ontvluchten. Is de verhuizing de oorzaak of juist het gevolg van de toegenomen kansen? Door de enorme omvang van zijn databestand kan Chetty echter nog één stap verder gaan: hij kijkt niet naar het effect van de verhuizing op zichzelf, maar naar de leeftijd van de kinderen op het moment van verhuizing, liefst van broers en zussen in hetzelfde gezin.

Wat blijkt? Hoe jonger je verhuist, hoe groter het effect op je sociale kansen. Het effect van een verhuizing naar San Francisco neemt lineair toe met ieder jaar dat je als jongere langer in die stad doorbrengt. Totdat je 23 bent, zou je denken. Dan is je opvoeding afgerond. Vanaf dat moment zijn de keuzes van je ouders niet meer relevant, maar moet je zelf je boontjes doppen.

En zo komt het ook uit Chettys analyse. Wanneer je ouders verhuisden toen jij negen was, dan heeft dat een twee keer zo groot effect op je kansen op sociale mobiliteit als wanneer je ouders zijn verhuisd toen jij zestien was. Voor ingewijden in deze discussie: dit weerlegt Jim Heckmans claim, een Nobelprijswinnaar economie, dat alleen je allerjongste jeugd, tot vier jaar, ter zake doet. Ik vond de bewijsvoering voor zijn stelling nooit erg sterk. Die is nu helder weerlegd. Chettys onderzoek noopt ons sociaal beleid te heroverwegen. Zo blijken gemengde wijken veel meer kansen te bieden. Nederland is Amerika niet. De mogelijkheden van onze onderklasse zijn niet zo begrensd als in het land van de onbegrensd mogelikheden. Maar toch: in Nederland snel overdoen, dit onderzoek.

Coen Teulings is hoogleraar aan de universiteiten van Cambridge en Amsterdam. Reageren? www.coenteulings.nl

Geef rechter bevoegdheid tot opleggen anticonceptie

Alle reden om met de belangen van een kind reeds vóór verwekking rekening te houden, betogen *Cees de Groot* en *Paul Vlaardingerbroek*.

Er is veel kritiek op verplichte anticonceptie voor mensen die beter geen kinderen kunnen krijgen. Maar daarbij blijft onbeantwoord hoe dan handelend moet worden opgetreden in die heel concrete situaties, waar iedereen het er over eens kan zijn, dat daar nu verder echt geen kinderen meer zouden moeten komen. Denk aan Rotterdam. Daar zijn nu tien gezinnen bekend, waarbij het onbelemmerd laten voortduren van het risico van weer een zwangerschap volgens 'iedereen' (hulpverlener, huisarts, psychiater, politie) een zichzelf voltrekkend rampscenario is.

Bij een moeder met een schizofrene stoornis zijn eerder twee kinderen, beiden van onbekend gebleven verwekkers, kort na hun geboorte door de kinderrechtster uit huis geplaatst. De vrouw bleek niet in staat enige praktische zorg aan de kinderen te geven. De uithuisplaatsingen lieten de moeder onbewogen. Aandacht voor de kinderen ontbrak bij haar. Zij kon hen totaal niet verzorgen door haar stoornis. Daarna werd de vrouw weer zwanger van een onbekende verwekker. De behandelend gynaecoloog en psychiater boden haar aan om na dit derde kind een vorm van anticonceptie toe te passen. De vrouw sloeg het aanbod af. Ze gaf als reden, ook tegenover de rechtbank: „Ik wil zo snel mogelijk weer zwanger worden. Ik ben prostituee en mijn bezoekers kicken op seks met een duidelijk zichtbaar zwangere vrouw. Het gaat mij niet om het krijgen van een kind. Dat mogen jullie ergens plaatsen.”

Ik dacht als rechter met een unieke casus te maken te hebben. Maar een psychiater uit de verslavingszorg deelde mee dat dit in de kring van verslaafde prostituees met psychiatrische problematiek een bekende situatie is, waartegen behandelaren wel zouden willen maar niet kunnen optreden. Het derde kind is ook uit huis geplaatst en het is nu dus lijdelijk wachten op een volgende zwangerschap. Mag dit gevaar in een dergelijk geval door verplichte anticonceptie worden tegengegaan of niet?

Het gevaar is dus: een kind krijgen waarbij al bij voorbaat vaststaat dat na de geboorte tot uitplaatsing zal moeten worden beslist. Dat komt in strijd met de menselijke waardigheid. Maar is bekend of deze kinderen, wanneer ze zelf daarnaar worden gevraagd, er liever helemaal niet zouden zijn geweest?

Natuurlijk zal hun antwoord zijn: wij leven nu en willen dus verder leven. Maar met deze vraag is het eigenlijke probleem niet opgelost. Want deze vraag maakt niet het relevante onder-

De ingrepen zijn zeer eenvoudig. Prikpil, spiraaltje, sterilisatie (man) of een simpel implantaat in de arm

Mr. Cees de Groot, voormalig vice-president en kinderrechtster rechtbank Rotterdam, **prof. mr. Paul Vlaardingerbroek**, hoogleraar familie- en jeugdrecht Universiteit Tilburg, tevens raadsheer en plv-voorzitter regionaal medisch tuchtcollege. Beraadgroep Rechtspositie van het kind.

scheid tussen de situaties van na een geboorte en vóór een verwekking en haalt deze daarmee op innerlijk tegenstrijdige wijze door elkaar.

Voordat een kind überhaupt is verwekt is er immers van het feitelijk onthouden van leven geen sprake. Er is alle reden dat met de belangen van een kind niet pas na zijn geboorte rekening wordt gehouden, maar reeds vóór zijn verwekking. De rechter zou de wettelijke bevoegdheid moeten krijgen de belangen van een toekomstig kind en die van de ouders als potentiële verwekkers af te wegen. En in extreme gevallen moeten kunnen beslissen dat het grondrecht van de ouder op voortplanting en evenzo het gelijke recht van gehandicapte personen op ouderschap ophoudt te gelden in geval een gevaarlijke gezinssituatie aanwezig wordt geacht.

Het krijgen van een kind is geen louter individuele aangelegenheid van de vrouw maar een gezamenlijke aangelegenheid van moeder en toekomstig kind. Het omschreven gevaar rechtvaardigt dan ook een (beperkte) fysieke inbreuk op de integriteit van het lichaam van de vrouw.

De uitvoering van verplichte anticonceptie is medisch-technisch gezien eenvoudig. Naast de bekende prikpil (preventie voor drie maanden) en spiraaltje (preventie vijf jaar) voor de vrouw en de voor de man mogelijke ingreep van sterilisatie, kiest een toenemend aantal vrouwen, bij wie andere vormen van anticonceptie bijwerkingen veroorzaken of ook omdat zij een minder geregeld leven willen hebben, nu al vrijwillig voor het aanbrengen van een enige tijd geleden ontwikkeld implantaat.

Dit Implanon is een plastic staafje met een lengte van vier centimeter en een dikte van enkele millimeters dat in de bovenarm - aan de niet dominante binnenzijde - door een beperkte incisie, onder plaatselijke verdoving, wordt ingebracht. De ingreep duurt vijf minuten. Het staafje blijft voelbaar en controleerbaar voor de vrouw en de arts. De werking berust op hormoonafscheiding voor drie jaar.

Het kan kort na de bevalling worden toegepast, er is niet gebleken van bezwaar voor borstvoeding, kan tussentijds verwijderd worden, terwijl daarna weer sprake is van snel terugkerende vruchtbaarheid. Na de werkingsperiode van drie jaar kan met gebruikmaking van de incisie plaatsing worden herhaald. Deze vorm zou bij een opgelegde verplichting zich goed lenen voor toepassing.

Kortom: er is alle reden verplichte anticonceptie niet ongeregeld te laten.

BRIEVEN

Cannabisbeleid

Spong misbruikt ons boek

Op 23 februari schreven Spong c.s. over het cannabisbeleid. Deze advocaten misbruiken het boek van De Ruyver en mij over dit cannabisbeleid in Nederland en andere landen en continenten om hun grote gelijk te halen. Het is volstrekt onjuist dat wij beweren dat *social cannabisclubs* niet in strijd zijn met de internationale drugsverdragen. Wij stellen dat een dergelijke distributiemethode onderdeel zou kunnen zijn van een EU-voorstel om deze verdragen aan te passen. Om de coffeeshops wit te wassen gaan deze advocaten voorbij aan ernstige misdaadproblemen die in en rond deze sector spelen. Deze problemen vormen echter één van de redenen om deze shops bij een wijziging van de verdragen te vervangen door de bedoelde clubs. Ook

begrijpen deze advocaten niet dat de jurisprudentie niet gaat over de houdbaarheid van het gedoogbeleid maar over de manier waarop de overheid dit beleid somtijds uitvoert. De rechters beseffen wel dat zonder verdragswijziging een ingrijpende herziening van het cannabisbeleid niet mogelijk is. Al dit soort manipulaties en missers zijn overigens typerend voor de kruisvaarders die een redelijke discussie over dit beleid in ons land onmogelijk maken.

Cyrille Fijnaut Tilburg **Brice de Ruyver** Hoogleraar Strafrecht en criminologie, Universiteit Gent

Ganzen

Hoeders van de veiligheid

Het buitensporig en onnatuurlijk aantal ganzen in dit land wordt gezien als overlast. De Romeinen had-

den ooit het verstandige en praktische inzicht om deze vogels te werk te stellen als bewakers van hun Capitool. Ik ben geen ornitholoog, maar ik durf te zeggen dat de gans gedurende de laatste 2000 jaar geen enkele fysieke of psychische ontwikkeling heeft doorgemaakt. Het brutale en nerveuze karakter van deze soort is onverminderd en waarom zouden wij daar geen gebruik van maken als natuurlijke bescherming tegen misdaad of terrorisme? Wat let ons?

E.T. Scheltinga Koopman Amstelveen

Correcties en aanvullingen

Van Rey was wethouder

In *VVD lost één kwestie op, nog twee te gaan* (02/3, p. 4) staat de VVD'er Jos van Rey gedeputeerde was in Limburg. Dat is onjuist, hij was daar wethouder.